

Nationaal Comité
advies dierproevenbeleid

Jaarverslag 2022: reflecteren, nuanceren en innoveren

Voor proefdieren van nu en innovaties van morgen

Nationaal Comité advies
dierproevenbeleid

Het NCad en haar werkwijze

Het Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad) is een onafhankelijk adviesorgaan dat het welzijn van proefdieren beschermt. Dit doet het comité door gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen, innovatie en kennisontwikkeling te stimuleren en stakeholders aan elkaar te verbinden. Hiermee realiseert het NCad zichtbare verbeteringen voor het Vervangen, Verminderen en Verfijnen (3V's) van dierproeven en proefdiervrije innovatie.

Leden NCad (samenstelling januari 2022)

Van links naar rechts: Pieter Roelfsema, Reineke Hameleers, Henk Smid (voorzitter), Jan-Bas Prins, Coenraad Hendriksen, Monique Janssens, Wim de Leeuw.

Omslagfoto

Istock

Jaarverslag 2022: reflecteren, nuanceren en innoveren

Voorwoord

We leven in tijden waarin bij grote maatschappelijke vraagstukken radicale polarisatie plaatsvindt. Als bij deze polarisatie ook nog eens sprake is van complottheorieën, is elke vorm van dialoog helaas onmogelijk geworden.

Bij het maatschappelijke vraagstuk van de dierproeven zou polarisatie zich ook makkelijk kunnen voordoen, maar dat is gelukkig niet het geval. Het NCad kiest in haar benadering voortdurend voor de nuance zonder af te doen aan het lange termijn streven naar een dierproefvrije wetenschap. Deze formule blijkt te werken. Zonder verschillen van inzicht te ontkennen voeren dierenbeschermers, wetenschappers, politici, beleidsmakers en onderzoekfinanciers met elkaar een discussie over de vele aspecten die aan dierproeven verbonden zijn. Het NCad is ervan overtuigd dat we alleen langs deze weg tot vooruitgang kunnen komen.

In 2022 voerden leden van het Comité en medewerkers van de staf talloze gesprekken met vele betrokkenen bij dierproeven. Om de continuïteit van het NCad te waarborgen heeft Roger Adan het NCad versterkt maar hebben we helaas afscheid moeten nemen van Pieter Roelfsema en Monique Janssens en is de werving van een ethicus snel in gang gezet. Terugblikkend op dat jaar doen we met een gevoel van tevredenheid omdat er wederom gedragen producten zijn uitgebracht variërend van adviezen tot presentaties in internationaal verband. Daarvoor een woord van dank aan al deze gesprekpartners voor hun bijdrage aan een goed gespreksklimaat, dat – ondanks verschillen van inzicht – leidt tot ons doel, de bescherming van het proefdier.

Henk Smid, voorzitter

Internationale bekendheid adviezen

Het NCad timmert brengt haar adviezen ook internationaal onder de aandacht. Tijdens het FELASA congres in Marseille hebben wij een aantal presentaties gegeven over recent uitgebrachte of nog niet gepubliceerde adviezen. Ons advies over Covid-19 laat zien dat er door goede samenwerking veel bereikt kan worden, maar ook nog veel te winnen valt bij het toepassen van proefdiervrije innovaties. Bij de ontwikkeling van de vaccins wordt vaak teruggevallen op conventionele dierproeven. Toch hebben we veel geleerd van deze pandemie, wat toepasbaar is in de toekomst. Loslaten van oude principes, reflecteren en openstaan voor innovaties is moeilijk maar zeker mogelijk, zo laat het advies over Covid-19¹ zien.

Het advies 'humaan weefsel' is in de afrondende fase. Dit advies geeft een helder overzicht van de mogelijkheden en het complexe speelveld van verschillende wetten en regels. Het doel was te adviseren hoe de toegankelijkheid van humaan weefsel vergroot kan worden en de drempels om ermee te kunnen werken verlaagd kunnen worden. In ons rapport staat een lijst met concrete aanbevelingen om daartoe te komen.

Het welzijn van proefdieren verbeteren

Het NCad is opgericht voor de bescherming van het welzijn van de proefdieren. De Centrale Commissie Dierproeven vroeg ons om handvatten te ontwikkelen waarmee het ongerief als gevolg van een eventuele stapeling van ongerief (cumulatief ongerief), vóóraf beter en meer consistent kan worden ingeschat. Hiervoor hebben wij een zienswijze opgesteld met concrete praktische handvatten die het mogelijk maken om een goede inschatting van dit cumulatief ongerief te maken. We hebben wederom in samenwerking met DALAS een aantal trainingen georganiseerd in het kader van ongeriefsbeoordeling en daarmee bijgedragen aan de opleiding van Nederlandse FELASA-trainers. Daarnaast hebben we een werkgroep gefaciliteerd bij het opstellen van een Code of Practice (CoP) voor perioperatieve zorg². De CoP is breed verspreid onder de doelgroep. En er is de nodige publiciteit aan gegeven zowel online als via de sociale mediakanalen en persoonlijk door onze staf tijdens de Biotechnische Dagen.

¹ <https://www.ncadierproevenbeleid.nl/adviezen-ncad/documenten/rapport/2022/6/27/rapport-covid-advies>

² <https://www.ncadierproevenbeleid.nl/cops/documenten/rapport/2022/12/7/code-of-practice-perioperatieve-zorg>

Streefbeelden zetten de proefdierwereld in beweging

Dit jaar heeft onderwijsveld een vooruitstrevend streefbeeld opgesteld op het gebied van het (post-)academisch onderwijs³. Verder zijn er nog twee streefbeelden in voorbereiding; één door het cardiovasculair en één door het immunologisch onderzoeksveld.

Het streefbeeld op het gebied van onderwijs helpt studenten kritisch te kijken naar het gebruik van proefdieren. Ons doel is ook om onderzoekers van andere onderzoeksdisciplines te stimuleren tot het opstellen van streefbeelden. Daartoe verkennen we kansen en bieden een helpende hand. Voor 2023 willen we een streefbeeld opstellen met als werktitel 'Dieren voor Dieren'. Welke onderzoek disciplines dat precies gaat behelzen is nog niet uitgekristalliseerd.

³ Streefbeelden proefdiervrij onderzoek | Publicatie | Nationaal Comité advies dierproevenbeleid ([ncadierproevenbeleid.nl](https://www.ncadierproevenbeleid.nl))

Andere mijlpalen in 2022

- De voorzitter heeft een substantiële bijdrage geleverd aan de Nieuwsuur uitzending⁴ over proefdieren. Hij heeft hierin gepleit voor meer nuance in het debat en grotere investering in proefdiervrije innovaties.
- We zijn gestart met het vervolg op het transitieadvies uit 2016. Daarbij inventariseren we wat er is gedaan met de adviezen uit 2016, hebben een impactanalyse gemaakt van betrokken stakeholders en zijn we gestart met een onderzoek naar de beweegredenen achter de keuze voor een bepaald diermodel.
- Ook het vijfde Harry Blom-beraad met als thema ‘Het uitvoeren van natuurlijk gedrag van het dier heeft invloed op de dierproef’ was goed bezocht. Er keken ongeveer 150 mensen online mee en daarna is de uitzending 154 online bekeken.
- Op internationaal niveau hebben wij de nodige activiteiten ontplooid, zoals deelname aan NC-meetings, uitwisseling over het functioneren IvD's en beoordeling van projectvoorstellen in het licht van harmonisatie. Er is een internationale werkgroep opgericht naar aanleiding van het ECVAM advies over de productie van antilichamen. Onder leiding van het NCad is er een overleg geweest over de implementatie van proefdiervrij geproduceerde antilichamen. Naar aanleiding daarvan zijn er twee werkgroepen opgericht met als doel 1) de technische aspecten in beeld te brengen en 2) het onderwijs en kennis en kunde te verspreiden.
- De visie op het prioriteren van dierproeven vanuit ethisch perspectief is afgerond. De zienswijze van het NCad is in de afrondende fase.
- Wij hebben twee rondetafelgesprekken gevoerd met de dierenwelzijnsorganisaties.
- Wij overleggen elk kwartaal met een groot aantal andere stakeholders waaraan twee stakeholders zijn toegevoegd; Commissie Regelgeving Onderzoek (COREON) en Stichting Informatie Dierproeven (SID).
- Op de Biotechnische dagen waren wij weer aanwezig met een delegatie van onze staf. Daarnaast heeft zowel een NCad-lid als de algemeen secretaris de dagvoorzittersrol op zich genomen. Ook hebben we tijdens dit evenement samen met het IvD-Platform de CoP over perioperatieve zorg gepresenteerd.
- In opdracht van de minister van LNV is het NCad begin 2022 geëvalueerd door het bureau Andersson Elffers Felix (AEF). In haar rapport ‘Positioneren in het stelsel van proefdierbescherming’ werd gekeken naar doeltreffendheid en doelmatigheid en deed AEF een aantal aanbevelingen. Naar aanleiding daarvan hebben we onze overlegstructuur met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangepast en ons protocol werkafspraken herzien.

⁴ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2437175-nederland-dierproefvrij-nog-lang-niet-mogelijk-zeggen-wetenschappers>

Contactgegevens

Nationaal Comité advies dierproevenbeleid

Postbus 93118 | 2595 AL Den Haag

Mail: ncad@rvo.nl | website: ncadierproevenbeleid.nl

Maart 2023 | Publicatie-nr. 23400365